

Zaaknummer : 01176586
Ons Kenmerk : ODH1864265
Datum : 2-10-2026

Beschikking Omgevingswet - Flora- en fauna-activiteit

Onderwerp

Op 9 juli 2026 hebben wij een aanvraag om omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit ontvangen als bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder g, van de Omgevingswet. De aanvraag is ingediend namens Stichting Moestuinhherstel. De aanvraag is ingediend voor de volgende vergunningplichtige handelingen:

- het opzettelijk vangen en doden van de heikikker (*Rana arvalis*), de poelkikker (*Pelophylax lessonae*) en de rugstreeppad (*Epidalea calamita*) als bedoeld in artikel 11.46, eerste lid, aanhef en onder a, van het Besluit activiteiten leefomgeving;
- het opzettelijk verstoren van de heikikker (*Rana arvalis*), de poelkikker (*Pelophylax lessonae*) en de rugstreeppad (*Epidalea calamita*) als bedoeld in artikel 11.46, eerste lid, aanhef en onder b, van het Besluit activiteiten leefomgeving;
- het opzettelijk vernielen en rapen van eieren van de heikikker (*Rana arvalis*), de poelkikker (*Pelophylax lessonae*) en de rugstreeppad (*Epidalea calamita*) als bedoeld in artikel 11.46, eerste lid, aanhef en onder c, van het Besluit activiteiten leefomgeving;
- het beschadigen of vernielen van de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de heikikker (*Rana arvalis*), de poelkikker (*Pelophylax lessonae*), de rugstreeppad (*Epidalea calamita*) en de platte schijfhoren (*Anisus vorticulus*) als bedoeld in artikel 11.46, eerste lid, aanhef en onder d, van het Besluit activiteiten leefomgeving.

De aanvraag heeft betrekking op het saneren van de met door PFOA vervuilde moestuinen aan de Tolsteeg te Sliedrecht, met als doel deze weer geschikt te maken voor het veilig en zonder beperkingen consumeren van zelf geteelde gewassen. De omgevingsvergunning wordt aangevraagd voor de periode 1 september 2026 tot en met 31 december 2027.

Besluit

Wij besluiten:

- I. de aangevraagde omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit te **verlenen**
- II. aan Stichting Moestuinhherstel;
- III. de in het vervolg van deze beschikking opgenomen voorschriften te verbinden aan deze omgevingsvergunning;
- IV. de onder “Relevante documenten” genoemde stukken onderdeel te laten zijn van deze omgevingsvergunning;
- V. dat deze omgevingsvergunning geldig is vanaf de dag na bekendmaking van dit besluit tot en met 31 december 2027.

Ondertekening

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
namens dezen,

D.C.G. Ruseler, MSc
Hoofd Toetsing & Vergunningverlening Milieu
van de Omgevingsdienst Haaglanden

Dit document is digitaal vastgesteld, daarom staat er geen zichtbare handtekening in.

Appendix

1. Tijdelijk compensatiegebied

Rechtsmiddelen

Voor de mogelijkheid rechtsmiddelen aan te wenden tegen deze beschikking wijzen wij op de desbetreffende tekst in het begeleidende schrijven.

VOORSCHRIFTEN

Algemeen

1. De vergunninghouder dient:
 - a. de start van de flora- en fauna-activiteit (waaronder ook het ongeschikt maken) uiterlijk twee weken van tevoren te melden;
 - b. het ecologisch werkprotocol bij de startmelding mee te sturen;
 - c. relevante wijzigingen in de uitvoering uiterlijk één maand van tevoren te melden. Het betreft wijzigingen die van invloed kunnen zijn op de effectbeoordeling van de aanvraag en/of de uitvoering van de voorgestelde mitigerende en/of compenserende maatregelen; en
 - d. de datum van beëindiging van de werkzaamheden uiterlijk één week voor de beëindiging te melden.

Bovenstaande meldingen dienen gericht te worden aan de Unit Groen, Bodem en Opsporing van de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid, Postbus 550, 3300 AN te Dordrecht, telefoonnummer 078-7708585, e-mailadres toezichtnatuur@ozhz.nl onder vermelding van 'Flora- en fauna-activiteit'. De meldingen mogen schriftelijk of digitaal worden gedaan.

2. De vergunninghouder dient, met inachtneming van de voorschriften in deze omgevingsvergunning, de maatregelen uit te voeren zoals beschreven in het rapport 'Activiteitenplan Tolsteeg te Sliedrecht en hoofdstuk 6' van 1 juli 2026 en de aanvullende informatie 'Memo beantwoording aanvullende vragen Tolsteeg te Sliedrecht' van 6 september 2026.
3. Indien één of meerdere in voorschrift 2 bedoelde maatregelen onverhoopt niet uitvoerbaar zijn, dienen hiervoor minimaal gelijkwaardige maatregelen voor wat betreft de functionaliteit en effectiviteit voor de betreffende soort(en) te worden getroffen. Deze maatregelen dienen, uiterlijk één maand voorafgaand aan de uitvoering ter goedkeuring aan de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid te worden voorgelegd. De alternatieve maatregelen mogen na goedkeuring worden toegepast.
4. De vergunninghouder is ervoor verantwoordelijk dat zijn personeel en eenieder die betrokken is bij de uitvoering van het project op de hoogte is van de voorschriften en maatregelen in deze omgevingsvergunning en dat ze toegepast worden.
5. De uitvoering van alle mitigerende en compenserende maatregelen dient te worden begeleid door een ecologisch deskundige¹ op het gebied van de aangevraagde beschermde soorten.
6. Er dient een ecologisch werkprotocol te worden opgesteld. Hierin dient in ieder geval het volgende te worden opgenomen:
 - a. de contactgegevens van de begeleidend ecologisch deskundige(n);
 - b. hoe omgegaan wordt met de voorwaarden zoals opgenomen in de voorschriften;
 - c. de locaties van de huidige verblijfplaatsen binnen het plangebied (inclusief foto- en/of kaartmateriaal);
 - d. een omschrijving en planning van de uit te voeren werkzaamheden;

¹ Een ecologisch deskundige is iemand die ecologisch advies geeft en/of werkzaamheden begeleidt op het gebied van leefgebieden en (beschermde) soorten. Deze persoon heeft schriftelijk aantoonbare ervaring en specifieke ecologische kennis, voortkomend uit of vergelijkbaar met een afgeronde mbo-, hbo- of universitaire opleiding, met als zwaartepunt Nederlandse ecologie. De ecologisch deskundige heeft voldoende kennis en jarenlange ervaring om ecologisch onderzoek uit te kunnen voeren en advies te kunnen geven. Deze persoon:

(her)kent de functionaliteit van leefgebieden van (beschermde) soorten;
heeft kennis van de algemeen erkende onderzoeks- en monitoringsmethoden;
kan resultaten onderbouwd rapporteren en ecologische werkprotocollen uitwerken;
kan anticiperen op en heeft voortschrijdend inzicht in het uitvoeren van ecologisch werk in de praktijk;
kan specifieke ecologische maatregelen toepassen en begeleiden;
kan aanvragen gericht op soortenbescherming opstellen of daarbij ondersteunen;
zet zich aantoonbaar actief in op het gebied van soortenbescherming en is werkzaam of aangesloten bij Nederlandse natuurorganisaties, (semi)overheidsinstanties of een (ecologisch) adviesbureau dat bij voorkeur is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus.

- e. de mitigerende en compenserende maatregelen (inclusief foto- en/of kaartmateriaal); en
 - f. de momenten waarop ecologische begeleiding ingeschakeld wordt.
7. Er dient door de ecologisch deskundige een logboek te worden bijgehouden van de ecologische begeleiding. Hierin dient in ieder geval het volgende te worden opgenomen:
- a. een verslag van de uitvoering en begeleiding van de mitigerende en compenserende maatregelen (inclusief foto- en/of kaartmateriaal);
 - b. een overzicht van de uitgevoerde controles en de (weer)condities waaronder deze hebben plaatsgevonden; en
 - c. de ecologische onderbouwing van de vrijgave van het plangebied voor de start van de werkzaamheden.
8. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een exemplaar van deze omgevingsvergunning, het ecologisch werkprotocol en het logboek op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren. De genoemde documenten mogen, mits leesbaar, digitaal worden getoond.

Soortspecifieke voorschriften

9. Het maaien, het plaatsen van schermen en het leggen van rijplaten dienen uitgevoerd te worden in één werkrichting om de eventueel aanwezige heikikker, poelkikker en rugstreeppad de mogelijkheid te geven zich tijdig te kunnen verplaatsen. Indien rijplaten worden gelegd binnen afgeschermd en afgevangen gebied is dit voorschrift is niet van toepassing.
10. Voor rijnsnelheid op de locaties buiten de schermen gelden de volgende voorwaarden:
- a. de rijnsnelheid van alle machines en voertuigen over onverhard terrein en paden mag niet hoger zijn dan vijf kilometer per uur;
 - b. in overige gevallen, zoals (transport)bewegingen over verharde beheerpaden die met rijplaten zijn voorzien, geldt een maximumsnelheid van dertig kilometer per uur;
 - c. indien ter plaatse een lagere maximumsnelheid geldt vanuit veiligheidsoverwegingen of andere wet- en regelgeving, dan dient deze maximumsnelheid te worden aangehouden.
11. Indien individuen van de heikikker, de poelkikker en de rugstreeppad die niet kunnen worden ontzien, worden aangetroffen in het werkgebied tijdens de uitvoering van de werkzaamheden, dan gelden de volgende voorwaarden:
- a. op de locatie van de aangetroffen soort dienen de desbetreffende werkzaamheden meteen stilgelegd te worden;
 - b. de ecologisch deskundige dient ter plaatse passende maatregelen te nemen, die op dezelfde dag worden uitgevoerd;
 - c. de ecologisch deskundige dient op dezelfde dag een melding hiervan te doen bij OZHZ (voorschrift 1);
 - d. indien nodig mag OZHZ aanvullende of andere maatregelen opleggen;
 - e. na uitvoering van alle bovenstaande maatregelen mag de desbetreffende locatie, zoals benoemd in voorschrift 11, sub a, vrijgegeven worden door de ecologisch deskundige, waarna de werkzaamheden hervat mogen worden.
12. Bij het afvangen van de heikikker, de poelkikker en de rugstreeppad dienen gebruikte materialen (waaronder handschoenen, laarzen etc.) voor- en achteraf ontsmet te worden conform het Desinfectieprotocol² van RAVON.

² https://www.ravon.nl/Portals/2/Bestanden/Publicaties/Hygiene_protocol.pdf

13. Op grond van artikel 8.74r, eerste lid van het Besluit kwaliteit leefomgeving, schrijven wij voor dat voor het afvangen van de heikikker, de poelkikker en de rugstreeppad herpetoplaten en vangemmers worden gebruikt.
14. Voorafgaand aan het plaatsen van schermen dient de vegetatie in het plangebied, waar het functioneel leefgebied van de heikikker, de poelkikker en de rugstreeppad tijdelijk niet beschikbaar is, kort te worden gemaaid. Hieraan verbinden wij de volgende voorwaarden:
 - a. tijdens het maaien dient een maaihogte van maximaal 10 centimeter boven het maaiveld te worden aan gehouden;
 - b. de rijsnelheid dient te worden gematigd tot maximaal 5 km/u en er dient in één richting te worden gemaaid van droog naar nat terrein;
 - c. de ecologisch deskundige dient voor de maaimachine uit te lopen. Eventuele individuen van de heikikker, de poelkikker en de rugstreeppad dienen meteen te worden verplaatst geschikt leefgebied buiten de invloedsfeer van het werkzaamheden;
 - d. de maaiwerkzaamheden mogen pas gestart worden bij gunstige weersomstandigheden, conform voorschrift 16 sub e, zodat individuen actief genoeg zijn om te kunnen vluchten;
 - e. de uitvoering van bovenstaande dient te worden vastgelegd in het werkprotocol en te worden bijgehouden in het logboek (voorschrift 6 en 7).
15. Voorafgaand aan de werkzaamheden het plangebied ontoegankelijk te worden gemaakt voor de heikikker, de poelkikker en de rugstreeppad door het plaatsen van een amfibieën- en reptielenscherm (hierna: schermen) rondom het gehele werkterrein en amfibieëngoten bij toegangswegen. Aanvullend zijn de volgende voorwaarden van toepassing:
 - a. toegangswegen ten behoeve van de werkzaamheden, die naar het plangebied worden gerealiseerd, dienen voorzien te worden van een amfibieëngoot. Deze dienen zo geplaatst te worden dat deze naadloos aan de schermen aansluiten;
 - b. het plaatsen van de schermen inclusief amfibieëngoten dient te worden uitgevoerd in de periode van 1 september tot 1 oktober. Dit betreft de minst kwetsbare periode voorafgaand aan de winterperiode en na de voortplantingsperiode van de heikikker, de poelkikker en de rugstreeppad. De bovengenoemde periode kan eerder of later beginnen of eindigen, afhankelijk van de lokale klimatologische en meteorologische omstandigheden, dit is ter beoordeling van de ecologisch deskundige;
 - c. de schermen dienen minimaal tien centimeter in de grond te worden ingegraven en vanaf het maaiveld minimaal 50 centimeter hoog te zijn. De palen dienen aan de binnenzijde van de werkgebieden en werkwegen te worden geplaatst;
 - d. de schermen en amfibieëngoten dienen in goede staat te verkeren en dagelijks gecontroleerd te worden door een ecologisch deskundige of door een persoon die aanwezig is op de locatie en is geïnstrueerd door een ecologisch deskundige. Beschadigingen, hoge vegetatie binnen vijftig centimeter van de schermen (zowel aan de binnen- als buitenzijde) of omgevallen schermen en dergelijke waardoor de functionaliteit van de schermen wordt belemmerd, dienen binnen een dag te worden hersteld of opgelost. Ook beschadigingen aan amfibieëngoten en/of verstopping door bijvoorbeeld bladval, dient binnen een dag te worden hersteld of opgelost;
 - e. de schermen en amfibieëngoten dienen te blijven staan totdat de werkzaamheden zijn afgerond om er zeker van te zijn dat er geen nieuwe toestroom (influx) is van de heikikker, de poelkikker en de rugstreeppad naar het gebied waar de werkzaamheden worden uitgevoerd. Na afronding van de werkzaamheden mogen de schermen en amfibieëngoten onder begeleiding van de ecologisch deskundige verwijderd worden;
 - f. indien de schermen en amfibieëngoten na plaatsing zijn gecontroleerd door een persoon die geïnstrueerd is door de ecologisch deskundige, dient ook hiervan verslag te worden gedaan in het ecologisch logboek. Dit is aanvullend op voorschrift 7 met betrekking tot het opstellen van een ecologisch logboek.

16. Direct na het afschermen van het plangebied conform voorschrift 15, dienen aanwezige soorten te worden afgevangen en verplaatst. Hierop zijn de volgende aanvullende voorwaarden van toepassing:
- het afvangen van de heikikker, de poelkikker en de rugstreeppad dient uitgevoerd te worden door middel van vangemmers of herpetoplaten;
 - vanaf het moment van afvangen, dienen vangemmers minimaal tweemaal daags met een tussenperiode van 10 tot 12 uur gecontroleerd te worden op individuen van de rugstreeppad. Tijdens periodes waarbij de emmers niet binnen 12 uur gecontroleerd kunnen worden, dienen de emmers van tevoren gelegeerd te worden en direct afgesloten te worden, zodat individuen niet te lang gevangen zitten;
 - de vangemmers dienen aan de volgende criteria te voldoen:
 - de emmers dienen aan de onderzijde op meerdere plaatsen geperforeerd te zijn en te worden voorzien van schuilmogelijkheden voor de heikikker, de poelkikker en de rugstreeppad (bijvoorbeeld, zand, gras of schors). Deze schuilmogelijkheden mogen er niet toe leiden dat de soorten uit de emmer kunnen klimmen;
 - tenminste om de 25 meter dient één emmer aan de binnenzijde van de schermen ingegraven te worden;
 - de emmers dienen één schuin geplaatste grillige stok of tak te bevatten, zodat muizen uit de emmers kunnen klimmen;
 - er dient tien centimeter boven de emmers gaas geplaatst te worden, zodat er bescherming is tegen predatie door roofvogels en andere dieren;
 - er dient rekening gehouden te worden met de weersomstandigheden. Droogte, hitte of regenval maken dat vangemmers tijdelijk dichtgezet of vaker gecontroleerd moeten worden. Dit is ter beoordeling aan de ecologisch deskundige;
 - in het middendeel van het plangebied dienen individuen van de heikikker, de poelkikker en de rugstreeppad met de hand te worden afgevangen. Aanvullend hierop kunnen herpetoplaten worden geplaatst;
 - er dienen minimaal vijf aaneengesloten dagen, met gunstige weersomstandigheden, géén exemplaren van de heikikker, de poelkikker en de rugstreeppad gevangen te zijn, vóórdat het werkgebied door een ecologisch deskundige mag worden vrijgegeven voor het starten van de voorgenomen werkzaamheden:
 - voor de rugstreeppad betekenen gunstige weersomstandigheden dat de luchttemperatuur boven het vriespunt moet zijn en de grondoppervlaktetemperatuur niet lager dan 5 tot 6 graden Celsius mag zijn;
 - voor de heikikker betekenen gunstige weersomstandigheden dat de luchttemperatuur minimaal hoger moet dan 10 graden Celsius. Koude omstandigheden en nachtvorst worden bestempeld als ongunstig;
 - voor de poelkikker betekenen gunstige weersomstandigheden dat de luchttemperatuur ten minste 15 graden Celsius moet zijn;
 - de gevangen individuen dienen direct in geschikt leefgebied weer vrijgelaten te worden buiten de invloedsfeer van de werkzaamheden. Voor het verplaatsen van soorten naar het naastgelegen leefgebied zijn emmers toegestaan;
 - aanvullend op voorschrift 7 dient in het ecologisch logboek verslag te worden gedaan van de ecologische begeleiding, waarbij wordt genoteerd door wie de dieren zijn gevangen en waar, wanneer en om hoeveel dieren het gaat en waarheen zij zijn verplaatst. Ter verificatie dient fotomateriaal te worden toegevoegd.
17. De schoeiboorden mogen uitsluitend worden geplaatst nadat de heikikker, poelkikker en rugstreeppad in overwintering zijn. De schoeiboorden dienen zodanig te worden aangebracht en in stand gehouden dat herkolonisatie van het natuurvrij gemaakte plangebied wordt voorkomen. Indien ondanks deze maatregelen amfibieën binnen het plangebied worden aangetroffen, worden de werkzaamheden conform voorschrift 11 direct stilgelegd en worden onder begeleiding van een ecologisch deskundige aanvullende maatregelen getroffen alvorens de werkzaamheden worden hervat.

18. Aanvullend op het gebruik van vangemmers dienen uittreedplaatsen te worden aangebracht, zodat individuen van de heikikker, de poelkikker en de rugstreeppad het plangebied zelfstandig kunnen verlaten. Hierop zijn de volgende voorwaarden van toepassing:
- de uittreedplaatsen dienen aan de volgende criteria te voldoen:
 - een uittreedplaats moet direct leiden naar een geschikt alternatief (land)habitat;
 - de helling bedraagt maximaal 30 graden;
 - tenminste om de 50 meter en in elke hoek dient één uittreedplaats aan de binnenzijde van de schermen te worden aangelegd;
 - de helling van de uittreedplaatsen moet minimaal halfschaduw tot volledig zonlicht ontvangen;
 - er dient gebruik te worden gemaakt van gebiedseigen materiaal;
 - de uittreedplaatsen dienen in goede staat te verkeren en dagelijks gecontroleerd te worden door een ecologisch deskundige of door een persoon die aanwezig is op de locatie en is geïnstrueerd door een ecologisch deskundige. Beschadigingen of hoge vegetatie binnen vijftig centimeter van een uittreedplaats en dergelijke waardoor de functionaliteit van een uittreedplaats wordt belemmerd, dienen binnen een dag te worden hersteld of opgelost;
 - de uittreedplaatsen dienen aanwezig te zijn totdat de werkzaamheden zijn afgerond. Na afronding van de werkzaamheden mogen de uittreedplaatsen onder begeleiding van de ecologisch deskundige verwijderd worden;
 - indien de uittreedplaatsen na plaatsing zijn gecontroleerd door de ecologisch deskundige of een persoon die geïnstrueerd is door de ecologisch deskundige, dient ook hiervan verslag te worden gedaan in het ecologisch logboek.
19. Nadat de schoeiboorden zijn gerealiseerd, dienen intreedplaatsen voor de heikikker, de poelkikker en de rugstreeppad te worden aangelegd. Deze intreedplaatsen dienen te worden gerealiseerd overeenkomstig de voorwaarden zoals opgenomen in voorschrift 18, sub a. In afwijking daarvan dienen de intreedplaatsen aan de buitenzijde van de schoeiboorden te worden gesitueerd. De intreedplaatsen moeten zodanig worden aangelegd en onderhouden dat zij functioneel en bereikbaar blijven voor de betreffende soorten. Indien de functionaliteit van de intreedplaatsen afneemt of verloren gaat, dienen maatregelen te worden getroffen om deze functionaliteit te herstellen.
20. Uiterlijk voorafgaand aan het ongeschikt maken of aantasten van leefgebied van de heikikker, de poelkikker en de rugstreeppad dient een functioneel compensatiegebied te zijn gerealiseerd en beschikbaar te zijn. Het compensatiegebied moet geschikt zijn als foerageer-, schuil- en overwinteringshabitat voor de betreffende soorten en gedurende de gehele instandhoudingsperiode als zodanig worden beheerd en in stand gehouden. De inrichting, omvang en kwaliteit van het compensatiegebied dienen ten minste gelijkwaardig te zijn aan de verloren gaande ecologische functies en te worden uitgevoerd onder begeleiding van een ecologisch deskundige.

Aanwijzingen voor gebruik

- Deze omgevingsvergunning geldt alleen voor de soorten en flora- en fauna-activiteit die in dit besluit genoemd zijn en voor de werkzaamheden die conform de aanvraag uitgevoerd worden, voor zover in deze omgevingsvergunning zelf niet anders aangegeven is.
- Indien de vergunninghouder de onderhoudsverplichting van gerealiseerde maatregelen wenst over te dragen aan een derde, dan moet de vergunninghouder zorgdragen voor het contractueel vastleggen daarvan.
- Indien de vergunninghouder deze omgevingsvergunning wil overdragen, geldt op grond van artikel 5.37, tweede lid, van de Omgevingswet een informatieplicht. De huidige vergunninghouder dient ten minste vier weken voorafgaand aan de wijziging het bevoegd gezag hierover te informeren. Hierbij dienen de gegevens te worden verstrekt zoals genoemd in artikel 7.216 van de Omgevingsregeling.

- Indien de vergunninghouder deze omgevingsvergunning wil verlengen, dient tijdig en bij voorkeur zes maanden voorafgaand aan het aflopen van de geldigheidstermijn een aanvraag te worden gedaan via het Omgevingsloket. De aanvraag dient te voldoen aan de indieningsvereisten.

Zorgplicht en ongewoon voorval

In de Omgevingswet zijn algemene zorgplichten opgenomen voor de fysieke leefomgeving. Voor alle van nature in het wild levende planten en dieren en hun leefgebied geldt daarnaast de specifieke zorgplicht zoals opgenomen in artikel 11.27 van het Besluit activiteiten leefomgeving. In het kader van de specifieke zorgplicht dient onder meer rekening gehouden te worden met broedgevallen van vogels. Verstoring van broedgevallen van vogels dient te worden voorkomen. Voor het broedseizoen wordt geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode.

Ook dient u rekening te houden met het onverwijld melden van een ongewoon voorval als bedoeld in artikel 11.34 van het Besluit activiteiten leefomgeving. Dit geldt als er tijdens de uitvoering van flora- en fauna-activiteiten een gebeurtenis plaatsvindt die direct gevolgen heeft voor de natuur. In dat geval dient u direct contact op te nemen met de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (voorschrift 1).

OVERWEGINGEN

Aanleiding

Op 9 juli 2026 hebben wij een aanvraag om omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit ontvangen als bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder g, van de Omgevingswet (hierna: Ow). De aanvraag is ingediend namens Stichting Moestuinhervestel. De aanvraag heeft betrekking op het saneren van de met door PFOA vervuilde moestuinen aan de Tolsteeg te Sliedrecht, met als doel deze weer geschikt te maken voor het veilig en zonder beperkingen consumeren van zelf geteelde gewassen met DSO-nummer 2026070900533. De werkzaamheden staan gepland te starten na vergunningverlening en duren naar verwachting tot uiterlijk november 2026. De omgevingsvergunning is aangevraagd voor de periode 1 september 2026 tot en met 31 december 2027.

Relevante documenten

Bij de aanvraag zijn de volgende gegevens ingediend, die gebruikt zijn voor de inhoudelijke beoordeling:

- Verzoek Tolsteeg te Sliedrecht, DSO-nummer 2026070900533, 9 juli 2026;
- Activiteitenplan Tolsteeg te Sliedrecht, Tritium Advies B.V., documentkenmerk 2601932-01, versie A, 28 augustus 2026 (ODH1878566);
- Rapport quickscan natuurwaarden, moestuinen Tolsteeg Sliedrecht, Sweco Nederland B.V., projectnummer 51038791, documentreferentie: NL26-648800269-175588, 11 juni 2026 (ODH1826086);
- Evaluatie pilotfase herstell moestuinen in de gemeente Dordrecht, Papendrecht, Sliedrecht en Molenlanden, Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid, zaaknummer: Z-24-448705, kenmerk: 647016, 28 april 2026 (ODH1875010);
- Evaluatierapport plan van aanpak 8.4 moestuinen (2024-2025), Stichting Moestuinhervestel, 20 april 2026 (ODH1875011);
- Plan van aanpak moestuinen, nadere detaillering, Stichting Moestuinhervestel, versie 8.4, 26 november 2024 (ODH1875012);
- Nieuw besluit over plan van aanpak moestuinen, gemeente Dordrecht, Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid, zaaknummer 9003657914, kenmerk: 670153, 9 juli 2026 (ODH1875013);
- Besluit over plan van aanpak moestuinen, Regio Zuid-Holland Zuid, Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid, zaaknummer: Z-24-448705, kenmerk: D-25-2512636, 28 februari 2025 (ODH1875014);
- Aanvullend ecologisch onderzoek huismus Tolsteeg te Sliedrecht, Tritium Advies B.V., documentkenmerk 2601690WV-02, versie 0, 27 augustus 2026 (ODH1878567);
- Memo beantwoording aanvullende vragen Tolsteeg te Sliedrecht, Tritium Advies B.V., documentkenmerk 2601932WV-03-off, 4 september 2026 (ODH1887147);
- Mail zaaknummer 01176586 Tolsteeg te Sliedrecht, 24 september 2026 (ODH1906852);
- Mail aanvulling zaaknummer 01176586 Tolsteeg te Sliedrecht, 1 oktober 2026 (ODH1913071).

Procedure

Titel 4.1 van de Algemene wet bestuursrecht en artikel 16.64 van de Ow zijn toegepast op deze aanvraag.

Overeenkomstig artikel 16.57 van de Ow is kennisgegeven van de aanvraag via www.officiële bekendmakingen.nl.

Beslistermijn

Gelet op artikel 16.64, eerste lid, van de Ow is de termijn voor de afhandeling van de aanvraag acht weken. Met toepassing van artikel 16.64, tweede lid, van de Ow hebben wij deze termijn op 6 augustus 2026 met zes weken verlengd.

Volledigheid aanvraag

Na ontvangst van de aanvraag hebben wij deze getoetst op volledigheid. In de Omgevingsregeling zijn naast algemene ook specifieke indieningsvereisten opgenomen waar een aanvraag omgevingsvergunning flora- en fauna-

activiteit aan dient te voldoen. Ook hebben wij getoetst of de aangeleverde gegevens voldoende zijn voor de voorbereiding van de beschikking en het inhoudelijk beoordelen van de aanvraag.

Doordat de aanvraag onvolledig was, is de procedure op 2 september 2026 opgeschort en is verzocht de ontbrekende gegevens aan te leveren. Op 6 september 2026 hebben wij aanvullende gegevens ontvangen en is de procedure hervat.

Wij zijn van oordeel dat de aanvraag voldoet aan de wettelijke indieningsvereisten en voldoende informatie bevat voor een inhoudelijke beoordeling van de gevolgen van de flora- en fauna-activiteit op de betrokken beschermde soort(en).

Bevoegd gezag

De flora- en fauna-activiteit wordt verricht binnen de provincie Zuid-Holland. Gelet op de bepalingen in artikel 5.10, eerste lid, aanhef en onder e, van de Ow, artikel 11.24 van het Besluit activiteiten leefomgeving (hierna: Bal) en artikel 4.6, eerste lid, aanhef en onder e, van het Omgevingsbesluit zijn wij bevoegd gezag voor de beoordeling van de aanvraag.

Participatie

De opzet en uitkomsten van het participatieproces zijn op grond van artikel 7.4 van de Omgevingsregeling onderdeel van de aanvraag. Bij deze aanvraag heeft participatie plaatsgevonden met de zestien moestuinders die op de betreffende locatie een moestuin in gebruik hebben.

Inwerkingtreding

Artikel 16.79, eerste lid, aanhef en onder a, van de Ow bepaalt dat een omgevingsvergunning in werking treedt met ingang van de dag na de dag waarop het besluit is bekendgemaakt. In artikel 16.79, tweede lid, van de Ow staat dat in afwijking van het eerste lid het bevoegd gezag in de omgevingsvergunning bepaalt dat die in werking treedt met ingang van de dag waarop vier weken zijn verstreken sinds de dag van bekendmaking of terinzagelegging als naar zijn oordeel:

- a. het verrichten van de activiteit die de omgevingsvergunning mogelijk maakt binnen die vier weken kan leiden tot een wijziging van een bestaande toestand die niet kan worden hersteld; en
- b. de regels over het verlenen van de omgevingsvergunning ertoe strekken die bestaande toestand te beschermen.

Gelet op het feit dat binnen vier weken exemplaren van de heikikker, de poelkikker en de rugstreeppad kunnen worden gedood op grond van deze omgevingsvergunning, zijn wij van mening dat artikel 16.79, tweede lid, van de Ow van toepassing is. Op grond van artikel 16.79, vijfde lid, van de Ow, kan het bevoegd gezag in afwijking van het tweede lid bepalen dat het eerder in werking treden van een omgevingsvergunning vanwege spoedeisende omstandigheden nodig is en dat het besluit eerder in werking treedt en het vierde lid niet van toepassing is. Spoedeisende omstandigheden zijn aan de orde omdat de sanering van de met PFOA verontreinigde bodem ter plaatse van het moestuincomplex zo spoedig mogelijk dient plaats te vinden ter bescherming van de volksgezondheid en het milieu. Daarnaast is het noodzakelijk om de werkzaamheden uit te voeren voorafgaand aan de overwinteringsperiode van de heikikker, poelkikker en rugstreeppad. Wanneer de werkzaamheden niet tijdig kunnen aanvangen, zullen deze soorten zich mogelijk binnen het werkgebied ingraven of andere overwinteringslocaties in gebruik nemen, waardoor de uitvoerbaarheid van de sanering wordt beperkt en de duur van de blootstelling aan de verontreiniging onnodig wordt verlengd. Daarom bepalen wij dat de omgevingsvergunning in werking treedt met ingang van de dag na de dag van bekendmaking of terinzagelegging.

Toetsingskader en grondslag beschikking

De aanvraag is getoetst aan artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder g, van de Ow, waarin is opgenomen dat het verboden is om aangewezen flora- en fauna-activiteiten uit te voeren zonder omgevingsvergunning. In het Bal worden deze flora- en fauna-activiteiten benoemd en zijn de beschermingsregimes opgenomen voor inheemse planten en dieren. Het eerste regime geldt voor vogels op grond van de Vogelrichtlijn. Het tweede regime geldt voor planten en dieren op basis van de Habitatrichtlijn en de Verdragen van Bern en Bonn. Het derde regime beschrijft de bepalingen voor andere (nationaal beschermde) soorten. De aanvraag is tevens getoetst aan de Zuid-Hollandse Omgevingsverordening en de Beleidsregel uitvoering Wet natuurbescherming Zuid-Holland.

De omgevingsvergunning is aangevraagd voor de heikikker, de poelkikker en de rugstreeppad, dit zijn van nature in Nederland in het wild levend dieren van een soort genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn. De heikikker, de poelkikker en de rugstreeppad zijn tevens opgenomen in bijlage II bij het Verdrag van Bern.

Paragraaf 11.2.3 van het Bal, met betrekking op de Habitatrichtlijn en de Verdragen van Bern en Bonn, bepaalt voor welke flora- en fauna-activiteiten met gevolgen voor plant- en diersoorten een omgevingsvergunning nodig is. Artikel 8.74k van het Bkl geeft de voorwaarden voor het kunnen verlenen van een omgevingsvergunning. Op grond van artikel 11.46, eerste lid, aanhef en onder b en d, van het Bal geldt een verbod op het uitvoeren van flora- en fauna-activiteiten zonder omgevingsvergunning voor:

- het opzettelijk verstoren van de heikikker, de poelkikker en de rugstreeppad;
- het beschadigen of vernielen van de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de heikikker, de poelkikker en de rugstreeppad.

Op grond van artikel 8.74k, eerste lid, van het Bkl wordt een omgevingsvergunning slechts verleend indien:

- er geen andere bevredigende oplossing voor het verrichten van de activiteit bestaat;
- de activiteit nodig is omdat tenminste één van de belangen genoemd in artikel 8.74j en 8.74k, eerste lid, aanhef en onder b, van het Bkl aan de orde is; en
- de activiteit niet leidt tot verslechtering van de staat van instandhouding van de soort en de activiteit geen afbreuk doet aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Op grond van artikel 8.74r, eerste lid, van het Bkl, worden aan een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit als bedoeld in artikel 11.46, eerste lid, 11.48 of 11.54 van het Bal voorschriften verbonden over de te gebruiken middelen.

Tot slot geldt voor alle inheemse soorten in alle gevallen de specifieke zorgplicht (artikel 11.27 van het Bal). Het gaat dan zowel om beschermde als onbeschermde diersoorten. De zorgplicht geldt ongeacht of er een vrijstelling geldt of een omgevingsvergunning is verleend. In de specifieke zorgplicht wordt bepaald dat eenieder zoveel als redelijkerwijs mogelijk is, schade aan deze soorten dient te voorkomen.

Beoordeling

Natuurwaardenonderzoek en vergunningplicht

Stichting Moestuinhervorming is voornemens om saneringswerkzaamheden uit te voeren in het plangebied gelegen aan Tolsteeg te Sliedrecht. Samengevat zijn de voorgenomen werkzaamheden als volgt:

- het plaatsen van schoeiborden op circa één meter van de waterlijn;
- het saneren van de moestuincomplex door het aanbrengen van nieuwe grond van circa 30 tot 50 centimeter. Hierbij wordt de bestaande vegetatie verwijderd met uitzondering van de bomen aan de westelijke punt van het plangebied.

Om te bepalen of sprake is van een vergunningplichtige flora- en fauna-activiteit heeft natuurwaardenonderzoek plaatsgevonden. In 2026 is een quickscanonderzoek uitgevoerd. In de quickscan is geconcludeerd dat het plangebied in potentie geschikt is voor de heikikker, de poelkikker en de rugstreeppad. Op basis van de Nationale Databank Flora en Fauna (hierna: NDFF) en expert judgement zijn de verschillende leefgebieden en potentiële functies en geschikte standplaatsen voor deze soorten in kaart gebracht.

Het plangebied en omgeving maakt (potentieel) onderdeel uit van het verspreidingsgebied van de heikikker, de poelkikker en de rugstreeppad. Voor de sanering van PFAO in dit specifieke geval wordt uitgegaan van een worstcasescenario, waarbij het plangebied in zijn algemeenheid wordt beschouwd als geschikt leefgebied voor de heikikker, de poelkikker en de rugstreeppad. Tijdens het veldbezoek zijn op basis van de aanwezige terreinkenmerken de potentiële voortplantings-, land-, en overwinteringsplaatsen voor de heikikker, de poelkikker en de rugstreeppad in beeld gebracht (biotoopanalyse). Met de geplande werkzaamheden is het leefgebied tijdelijk niet beschikbaar en worden individuen opzettelijk verstoord. Deze schadelijke handelingen zijn vergunningplichtig op grond van artikel 11.46, eerste lid, aanhef en onder b en d, van het Bal.

Voordat de daadwerkelijke saneringswerkzaamheden worden uitgevoerd worden de aanwezige heikikkers, poelkikkers en rugstreeppadden afgevangen en verplaatst naar geschikt leefgebied, het aangewezen compensatiegebied (zie appendix I), buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden. Aangezien de gevangen individuen worden verplaatst en bij het afvangen gebruik wordt gemaakt van niet-selectieve vangmiddelen is voor de flora- en fauna-activiteiten als bedoeld in artikel 11.48, eerste lid, aanhef en onder a, van het Bal een omgevingsvergunning benodigd. Ondanks de zorgvuldige werkwijze bij het afvangen, valt niet met zekerheid uit te sluiten dat toch individuen van deze soorten worden verwond of gedood. Om die reden wordt ook voor flora- en fauna-activiteiten het worstcase doden van deze soorten zoals opgenomen in artikel 11.46, eerste lid, aanhef en onder a, van het Bal omgevingsvergunning aangevraagd.

Belangenonderbouwing

De omgevingsvergunning is aangevraagd op grond van het belang 'de volksgezondheid of de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten' zoals genoemd in artikel 8.74k, eerste lid, aanhef en onder b, van het Bkl.

In de gemeente Dordrecht, Molenlanden, Papendrecht en Sliedrecht zijn naar schatting circa 1.000 particulieren en verenigingsmoestuinen verontreinigd geraakt met PFAO als gevolg van langdurige emissies afkomstig van Chemours en haar rechtsvoorgangers. De rechtbank van Rotterdam heeft in haar tussenvonnissen van 27 september 2023 geoordeeld dat de uitstoot van PFOA gedurende een deel van de relevante periode onrechtmatig was en dat Chemours aansprakelijk is voor de schade die is ontstaan³.

³ <https://www.rechtspraak.nl/organisatie-en-contact/organisatie/rechtbanken/rechtbank-rotterdam/nieuws/2023/09/chemours-handelde-onrechtmatig-met-uitstoot-van-pfoa>
ODH1864265

Naar aanleiding van dit tussenvonnis hebben Chemours, de gemeente Dordrecht, Molenlanden, Papendrecht en Sliedrecht afspraken gemaakt over een omvangrijk herstelprogramma van de verontreinigde moestuinen. De uitvoering hiervan is ondergebracht bij Stichting Moestuinhervest. Doel van het programma is om moestuinen weer geschikt te maken voor het veilig en zonder beperkingen telen en consumeren van groenten en fruit uit eigen tuin⁴.

Zonder uitvoering van het herstelprogramma blijven moestuinders langdurig geconfronteerd met consumptiebeperkingen en gezondheidkundige adviezen die het gebruik van hun grond beperken. Daarnaast blijft sprake van een verontreinigde leefomgeving, terwijl de maatschappelijke wens en bestuurlijke opgave juist zijn gericht op herstel van de bodemkwaliteit en het wegnemen van de gezondheidsrisico's. Het herstelprogramma draagt daarmee rechtstreeks bij aan de bescherming van de volksgezondheid, het herstel en van milieuwaarden en het herstel van het maatschappelijk vertrouwen in een veilige leefomgeving.

Daarbij komt dat het programma een regionale en grootschalige opgave betreft. Na afronding van de pilotfase resteert de sanering van circa 950 moestuinlocaties, waar de locatie aan de Tolsteeg te Sliedrecht daar één van is. Stichting Moestuinhervest heeft de ambitie alle locaties voor eind 2028 te herstellen. Een tijdige uitvoering is noodzakelijk om de omvangrijke saneringsoperatie binnen een redelijk termijn te kunnen afronden en verdere maatschappelijke schade en onzekerheid voor de betrokken moestuinders te voorkomen. Uitstel van de werkzaamheden leidt tot vertraging van het totale herstelprogramma en daarmee tot een langere periode waarin inwoners van de gemeente Dordrecht, Molenlanden, Papendrecht en Sliedrecht geen onbelemmerd gebruik kunnen maken van hun moestuin.

Gelet op voorgaande zijn wij van oordeel dat de aan de aanvraag ten grondslag gelegde wettelijke belangen voldoende zijn onderbouwd om negatieve effecten op de heikikker, de poelkikker en de rugstreeppad, welke als gevolg van de uitvoering van het project zullen optreden, te rechtvaardigen.

Geen andere bevredigende oplossing

Het project heeft als doel om door PFOA verontreinigde moestuinen in de gemeenten Dordrecht, Molenlanden, Papendrecht en Sliedrecht weer geschikt te maken voor het veilig en zonder beperkingen consumeren van zelf geteelde gewassen. De saneringswerkzaamheden vormen onderdeel van een grootschalig herstelprogramma dat is opgezet naar aanleiding van het tussenvonnis van de Rechtbank Rotterdam van 27 september 2023, waarin is vastgesteld dat de uitstoot van PFOA door Chemours gedurende een bepaalde periode onrechtmatig was en dat de hierdoor ontstane verontreiniging dient te worden hersteld. Er resteert nog een aanzienlijke saneringsopgave van circa 950 locaties waarvoor herstel noodzakelijk is. In de aanvraag is aangegeven welke alternatieven zijn overwogen en is een onderbouwing gegeven waarom deze alternatieven geen andere bevredigende oplossing zijn.

Locatie

Het project is locatiegebonden, omdat sprake is van het saneren van een bodemverontreiniging die zich op de betreffende moestuinlocaties bevindt. Verplaatsing van de werkzaamheden en de locatie van de moestuin leidt niet tot het wegnemen van de aanwezige PFOA-verontreiniging en draagt derhalve niet bij aan de beoogde doel van het herstelprogramma van Stichting Moestuinhervest. De sanering dient daarom plaats te vinden op de locaties waar de verontreiniging aanwezig is.

Inrichting en werkzaamheden

Bij de voorbereiding van het herstelprogramma zijn verschillende uitvoeringswijzen beschouwd en is voor een drietal moestuinen een pilot uitgevoerd. Het achterwege laten van sanering of het uitsluitend handhaven van gebruikbeperkingen voor moestuinders vormt geen bevredigende oplossing, omdat daarmee de aanwezige

⁴ <https://moestuinhervest.nl/over-ons>
ODH1864265

verontreiniging in stand blijft en het veilig en onbeperkt gebruik van de moestuinen niet wordt hersteld. Ook andere vormen van sanering die onderdeel uitmaakten van het pilotproject bieden onvoldoende zekerheid dat gewassen blijvend veilig kunnen worden geconsumeerd overeenkomstig de doelstellingen van het herstelprogramma. Om die reden is gekozen voor het aanbrengen van een leeflaag van schone grond, waarmee de blootstelling aan de verontreinigde bodem duurzaam wordt doorbroken. Daarbij worden alle redelijkerwijs mogelijke maatregelen getroffen om negatieve effecten op aanwezige beschermde soorten en hun leefgebied zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken. Deze maatregelen worden vastgelegd en geborgd in een ecologisch werkprotocol.

Planning

De werkzaamheden worden uitgevoerd en afgestemd op de ecologisch minst kwetsbare perioden voor aanwezige beschermde soorten. Hierdoor worden versturende effecten zoveel mogelijk beperkt. Uitstel van de werkzaamheden vormt geen bevredigende oplossing, aangezien hierdoor de sanering van een groot aantal nog resterende moestuinlocaties vertraging oploopt en moestuinders langer geconfronteerd blijven met de gevolgen van de verontreiniging en de daaraan verbonden gebruiksbeperkingen.

Conclusie

Gelet op de locatiegebonden aard van de saneringsopgave, het ontbreken van alternatieve maatregelen waarmee de verontreiniging kan worden weggenomen, het treffen van mitigerende maatregelen, planning en periode van uitvoering, wordt schade aan de heikikker, de poelkikker en de rugstreeppad zoveel mogelijk voorkomen. Gelet op de noodzaak en wijze van uitvoering is voldoende aangetoond dat er geen andere bevredigende oplossing aanwezig is.

Staat van instandhouding

Om een omgevingsvergunning te mogen verlenen, mag kortgezegd de staat van instandhouding van de aangevraagde beschermde soort(en) niet verslechteren. Onderdeel van deze toetsing is ook of er mogelijk sprake is van cumulatieve effecten.

De heikikker, de poelkikker en de rugstreeppad zijn beschermde amfibieënsoorten die in Zuid-Holland voorkomen in een samenhangend netwerk van wateren, moeraszones, graslanden, ruigten en overige vochtige terreinen. De duurzame instandhouding van lokale populaties is afhankelijk van de beschikbaarheid en kwaliteit van geschikt voortplantingswater, landhabitat en overwinteringslocaties, alsmede van voldoende ecologische verbindingen tussen deze leefgebieden. Door het werkgebied voorafgaand aan de werkzaamheden natuurvrij te maken, eventueel aanwezige exemplaren zorgvuldig af te vangen en te verplaatsen, volwaardige compensatiegebieden te realiseren en de bestaande ecologische verbindingen in de omgeving te behouden dan wel te versterken, worden negatieve effecten op de betreffende soorten zoveel mogelijk voorkomen en beperkt. Onder deze voorwaarden wordt verwacht dat de gunstige staat van instandhouding van de heikikker, de poelkikker en de rugstreeppad zowel lokaal als regionaal niet in het geding komt. De nieuw in te richten compensatiegebieden dragen daarbij bij aan het behoud van een functioneel leefgebied en aan de versterking van de robuustheid en continuïteit van de aanwezige populaties.

Maatregelen

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de staat van instandhouding van de heikikker, de poelkikker en de rugstreeppad tot een minimum te beperken, worden maatregelen voorgesteld zoals beschreven in 'Activiteitenplan Tolsteeg te Sliedrecht en hoofdstuk 6' van 1 juli 2026 en de aanvullende informatie 'Memo beantwoording aanvullende vragen Tolsteeg te Sliedrecht' van 6 september 2026.

De voorgestelde maatregelen om de negatieve effecten van de voorgenomen werkzaamheden zoveel mogelijk te mitigeren en te compenseren achten wij in grote lijnen voldoende. Hieronder lichten wij dit toe. In deze beschikking

zijn verder algemene voorschriften opgenomen voor een juiste toepassing en naleving van de omgevingsvergunning door de vergunninghouder en gemachtigde(n).

Algemeen

Als gevolg van de werkzaamheden is landhabitat van de heikikker, de poelkikker en de rugstreeppad tijdelijk niet beschikbaar. Dit betreffen de werkgebieden waar bovengronds wordt gewerkt. Voorafgaand aan de werkzaamheden dienen deze locaties ontoegankelijk te worden gemaakt. Hiermee wordt voorkomen dat de bovengenoemde soorten deze locaties kunnen betreden tijdens de werkzaamheden en een nieuwe toestroom (influx) tegen wordt gegaan, waardoor individuen niet worden verwond of gedood. Na afronding van de werkzaamheden dient het functioneel leefgebied van de soorten weer in oorspronkelijke staat beschikbaar te zijn.

Ongeschikt maken

Bij de inrichting van het werkgebied dient rekening te worden gehouden met de aanwezigheid van de heikikker, de poelkikker en de rugstreeppad. Om deze soorten de kans te geven zich uit eigen beweging te verplaatsen dienen werkzaamheden voor het ontoegankelijk maken van het werkgebied te worden uitgevoerd in één werkrichting. Voor gebieden die afgeschermd zijn en waarbij de heikikker, de poelkikker en de rugstreeppad zijn afgevangen is deze werkwijze niet van toepassing. Wegens het treffen van deze maatregelen is de verwachting dat deze soorten meer aanwezig zijn en de werkrichting voor het leggen van rijplaten niet leiden tot negatieve effecten op de aanwezige beschermde soorten. Daarnaast is van heikikkers, poelkikkers en rugstreeppadden bekend dat zij zich onder rijplaten kunnen bevinden die gebruikt worden binnen het projectgebied, tevens onder rijplaten die recent zijn neergelegd binnen het werkgebied. Om te voorkomen dat soorten worden gedood en zij de kans krijgen om zich tijdig te verplaatsen, zijn voorwaarden opgelegd aan de werkrichting en rijsnelheid van rijdend materieel. Bij een snelheid hoger dan 5 kilometer per uur op onverhard terrein kunnen de soorten niet op tijd vluchten waarbij individuen gedood kunnen worden. Bij verharde beheerpaden voorzien van rijplaten is de kans op slachtoffers onder de soorten kleiner, vandaar dat hier een maximumsnelheid van dertig kilometer gehanteerd kan worden. Dit geldt ook voor verharde wegen. Als een lagere maximumsnelheid ter plaatse geldt vanuit veiligheidsoverwegingen of andere wet- en regelgeving dan dient uiteraard deze maximumsnelheid te worden aangehouden. Bovenstaande rijsnelheden gelden voor de locaties buiten de schermen. Met deze aanscherping in de voorschriften worden aanwezige soorten voldoende in de gelegenheid gesteld om tijdig te vluchten. Dit hebben wij opgenomen in de voorschriften.

Indien tijdens de uitvoering van de werkzaamheden onverhoopt toch individuen van de heikikker, de poelkikker en de rugstreeppad worden aangetroffen in het werkgebied, dienen de werkzaamheden die gerelateerd zijn aan dat specifieke werk op de locatie direct stilgelegd te worden. Werkzaamheden die de soort niet schaden, mogen worden voortgezet. Om verdere verstoring of mogelijkheid tot doden te voorkomen, dient per direct contact gezocht te worden met de ecologisch deskundige. Deze dient op de desbetreffende plaats waar de soort is aangetroffen passende maatregelen te nemen. Onder passende maatregelen wordt verstaan het treffen van maatregelen met als doel om impact op beschermde soorten te voorkomen. Hierbij kan gedacht worden aan het verplaatsen van de soort naar leefgebied buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden. Op dezelfde dag dient de ecologisch deskundige hiervan een melding te doen bij OZHZ. De werkzaamheden op de locatie van de aangetroffen soorten mogen na vrijgave van de ecologisch deskundige worden hervat. Indien OZHZ het nodig acht dat aanvullende en/of andere maatregelen getroffen moeten worden, dan mogen de werkzaamheden pas hervat worden nadat deze maatregelen genomen zijn en de locatie is vrijgegeven door de ecologisch deskundige. Hiervan dient de ecologisch deskundige verslag te doen in het ecologisch logboek. Dit hebben wij opgenomen in de voorschriften.

In Nederland veroorzaken meerdere ziekteverwekkers, waaronder chytridiomycose en het ranavirus, ziekte en sterfte onder amfibieën en reptielen. In sommige gevallen leidt dit tot massale sterfte onder deze soorten, welke een bedreiging kan vormen voor aanwezige populaties. Om verspreiding van ziektes onder deze soorten te

voorkomen, dienen handschoenen, laarzen, opvangemmers en andere materialen die worden gebruikt voor bovenstaande vangmethoden ontsmet te worden conform het Desinfectie protocol veldwerk van RAVON. Deze maatregel dient te worden opgenomen in het ecologisch werkprotocol en hebben wij tevens geborgd in de voorschriften.

Voorafgaand aan het plaatsen van schermen dient de vegetatie op locaties waar het functioneel leefgebied van de heikikker, de poelkikker en de rugstreeppad tijdelijk niet beschikbaar is, te worden kort gemaaid tot een hoogte van maximaal tien centimeter. Het maaien mag uitsluitend plaatsvinden onder weersomstandigheden waarbij de drie soorten voldoende actief zijn om deze locaties te ontvluchten. Daarbij dient een lage rijsnelheid en van droog naar nat te worden gemaaid. Op deze wijze krijgen aanwezige individuen de mogelijkheid om deze locaties zelfstandig te verlaten en zich te verplaatsen naar geschikt leefgebied. De ecologisch deskundige dient voor de maaimachine uit te lopen om aanwezige individuen tijdig waar te nemen, af te vangen en direct te verplaatsen naar een locatie buiten de invloedssfeer van het werkgebied. Dit is opgenomen in de voorschriften. Op deze wijze wordt zoveel mogelijk voorkomen dat individuen van de heikikker, de poelkikker en de rugstreeppad worden verwond of gedood.

De werkwegen die aansluiten op een werkterrein dienen voorzien te worden van een amfibieëngoot, welke naadloos op de schermen dient aan te sluiten en aan de bovenkant afgesloten te zijn met een rooster. Bij het plaatsen van voorgenoemde maatregelen kunnen de soorten verstoord worden. Om dat te voorkomen, dienen de maatregelen buiten de kwetsbare periode en vóór de winterperiode en ná de voortplantingsperiode van de heikikker, de poelkikker en de rugstreeppad gerealiseerd te worden. De schermen en amfibieëngoten dienen te worden geplaatst in de periode van 1 september tot en met 1 oktober. Deze periode is voorafgaand aan de winterperiode van de drie soorten. Afhankelijk van klimatologische omstandigheden kan deze periode eerder of later beginnen. De heikikker, de poelkikker en de rugstreeppad zijn in deze periode nog actief, zodat geborgd wordt dat deze soorten binnen de werkgebieden en werkwegen worden afgevangen voorafgaand aan de werkzaamheden.

De schermen en amfibieëngoten kunnen door verschillende omstandigheden beschadigd raken, omvallen of minder functionaliteit verminderen. Zo kunnen de schermen door rijdend materieel beschadigd raken of amfibieëngoten dichtslibben met organisch materiaal. Om te voorkomen dat de heikikker, de poelkikker en de rugstreeppad het plangebied kan betreden tijdens de werkzaamheden, dienen de schermen gedurende de periode dat deze worden ingezet in een goede staat te blijven. Om dit te waarborgen dienen de schermen en amfibieëngoten één keer per dag gecontroleerd te worden door een ecologisch deskundige dan wel door een persoon die door de ecologisch deskundige is geïnstrueerd. Beschadigingen of andere omstandigheden die de functionaliteit van de schermen of amfibieëngoten belemmeren, dienen uiterlijk binnen één dag te worden hersteld of opgelost. Tot slot dient het plaatsen en het verwijderen van de schermen en amfibieëngoten, uitgevoerde controles en bevindingen en eventueel ondernomen acties te worden opgenomen in het ecologisch logboek. Voorgaande hebben wij opgenomen in de voorschriften.

Voorschrift 16 ziet op de wijze van afvangen en verplaatsen van de rugstreeppad naar een geschikt habitat buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden. Deze werkzaamheden worden uitgevoerd door een ecologisch deskundige. Langs de geplaatste schermen worden vangemmers aangebracht. De vangemmers worden tweemaal daags, met een maximale tussenperiode van 10 tot 12 uur, door een ecologisch deskundige gecontroleerd op de aanwezigheid van individuen. In het middendeel van de werkgebieden en werkwegen dienen individuen met de hand te worden afgevangen. Aanvullend hierop kunnen herpetoplaten worden geplaatst. Het aantal en de locaties van de te plaatsen herpetoplaten worden bepaald door de ecologisch deskundige. Gevangen individuen dienen zo snel mogelijk te worden vrijgelaten in een voor de heikikker, de poelkikker en de rugstreeppad (land)habitat en buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden in de reeds gerealiseerde compensatiegebieden. De vangemmers dienen te voldoen aan criteria ten aanzien van plaatsing en inrichting, zodat deze effectief functioneren en onnodig lijden of sterfte wordt voorkomen. De emmers worden op de voorgestelde wijze langs het

scherm ingegraven en voorzien van schuilmogelijkheden. Tevens wordt ervoor gezorgd dat overige soorten, zoals kleine zoogdieren, de emmers kunnen verlaten. De tussenperiode tussen de controles bedraagt maximaal 12 uur. Duren, aangezien langere controle-intervallen kunnen leiden tot een verhoogd risico op sterfte door onder andere uitdroging of verdrinking, afhankelijk van de weersomstandigheden. Bij extreme weersomstandigheden, zoals droogte, hitte of hevige neerslag, worden aanvullende maatregelen getroffen, zoals het tijdelijk sluiten van vangemmers of het verhogen van de controlefrequentie. Indien minimaal vijf aaneengesloten dagen, onder gunstige weersomstandigheden, geen exemplaren van de heikikker, de poelkikker en de rugstreeppad zijn afgevangen, kan de ecologisch deskundige het werkgebied vrijgegeven voor de start van de werkzaamheden. De ecologisch deskundige dient van de ecologische begeleiding verslag te doen in het ecologisch logboek.

Aanvullend op het gebruik van vangemmers dienen langs de schermen uittreedplaatsen te worden gerealiseerd, zodat individuen van beide soorten het werkgebied zelfstandig kunnen verlaten. Deze worden aangelegd met gebiedseigen materiaal en dienen aan te sluiten op geschikt alternatief (land)habitat voor de rugstreeppad met voldoende schuil- en foerageermogelijkheden. Een helling van een uittreedplaats mag niet steiler zijn dan 30 graden, zodat er voldoende grip aanwezig blijft voor beide soorten om de uittreedplaats te kunnen verlaten. De uittreedplaatsen worden niet volledig beschaduwd aangelegd, aangezien deze anders minder aantrekkelijk zijn voor de heikikker, de poelkikker en de rugstreeppad. In de periode dat uittreedplaatsen worden ingezet dienen deze in een goede staat te blijven. Om dit te waarborgen dienen de uittreedplaatsen één keer per dag gecontroleerd te worden door een ecologisch deskundige dan wel door een persoon die door de ecologisch deskundige is geïnstrueerd. Beschadigingen of andere omstandigheden die de functionaliteit van de uittreedplaatsen belemmeren, dienen uiterlijk binnen één dag te worden hersteld of opgelost. Tot slot dient het plaatsen en het verwijderen van de uittreedplaatsen, uitgevoerde controles en bevindingen en eventueel ondernomen acties te worden opgenomen in het ecologisch logboek. Voorgaande hebben wij opgenomen in de voorschriften.

De heikikker, de poelkikker en de rugstreeppad zijn voor hun levenscyclus afhankelijk van zowel aquatisch als terrestrisch leefgebied. Gedurende het voortplantingsseizoen maken de soorten gebruik van watergangen, poelen en ondiepe oeverzones, terwijl zij gedurende de rest van het jaar gebruikmaken van omliggende landhabitats als foerageer-, schuil- en overwinteringsgebied. Om tussen deze verschillende leefgebieden te kunnen migreren, moeten de dieren zich vrij kunnen verplaatsen tussen het water en het omliggende landhabitat. De aanleg van schoeiboorden kan ertoe leiden dat de overgang tussen water en land wordt onderbroken. Zonder geschikte intreedplaatsen kunnen heikikkers, poelkikkers en rugstreeppadden het achterliggende leefgebied niet of slechts beperkt bereiken. Hierdoor gaat niet alleen de bereikbaarheid van delen van het leefgebied verloren, maar wordt ook de functionele samenhang tussen voortplantingswateren, foerageergebied en overwinteringslocaties doorbroken. In dat geval is geen sprake van een tijdelijk effect als gevolg van de werkzaamheden, maar van een permanente aantasting van de ecologische functionaliteit van het leefgebied. Het realiseren van voldoende en goed functionerende intreedplaatsen waarborgt dat exemplaren de schoeiboorden kunnen passeren en alle onderdelen van hun leefgebied kunnen blijven benutten. De intreedplaatsen vormen daarmee een essentiële mitigerende maatregel om versnippering van leefgebied te voorkomen en de ecologische verbinding tussen water- en landhabitat in stand te houden. Indien de intreedplaatsen door beschadiging, achterstallig onderhoud, begroeiing of andere omstandigheden hun functie verliezen, neemt de bereikbaarheid van het leefgebied af en kan sprake zijn van een structureel verlies van habitat. Om die reden is het noodzakelijk dat de intreedplaatsen duurzaam functioneel en bereikbaar blijven en dat de functionaliteit, indien deze afneemt, direct wordt hersteld. Op deze wijze blijft de volledige functionele leefomgeving van de heikikker, poelkikker en rugstreeppad behouden en wordt voorkomen dat de werkzaamheden leiden tot een permanent verlies van leefgebied. Dit hebben we geborgd in de voorschriften.

In voorschrift 18 is opgenomen dat de schoeiboorden pas geplaatst mag worden nadat de dieren zich in hun overwinteringsverblijfplaatsen bevinden. Hiermee wordt voorkomen dat actieve exemplaren binnen het

werkgebied worden opgesloten en tegelijkertijd dat het natuurvrij gemaakte plangebied gedurende de werkzaamheden niet opnieuw wordt gekoloniseerd door amfibieën vanuit de omliggende leefgebieden.

Voorafgaand aan de werkzaamheden dient een compensatiegebied voor de heikikker, de poelkikker en de rugstreeppad te worden gerealiseerd die gedurende en na uitvoering van de werkzaamheden beschikken over voldoende functioneel leefgebied. Als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden wordt een deel van het bestaande leefgebied tijdelijk ongeschikt. Zonder tijdige compensatie kan dit leiden tot een afname van de beschikbare foerageer-, schuil- en overwinteringsmogelijkheden, waardoor de overlevingskansen van individuele dieren en de duurzaamheid van de lokale populaties onder druk kunnen komen te staan.

Door het compensatiegebied voorafgaand aan het aantasten van het bestaande leefgebied te realiseren, wordt geborgd dat de betreffende soorten direct kunnen uitwijken naar geschikt alternatief habitat. Hiermee wordt voorkomen dat een periode ontstaat waarin onvoldoende geschikt leefgebied beschikbaar is. Daarnaast biedt een vooraf gerealiseerd compensatiegebied de mogelijkheid om de kwaliteit en functionaliteit van het habitat tijdig te ontwikkelen, zodat de ecologische functies van het verloren gaande leefgebied ononderbroken beschikbaar blijven. Dit hebben we geborgd in de voorschriften.

Cumulatie

Bij de toetsing van de effecten op de staat van instandhouding, hebben wij getoetst of er cumulatieve effecten kunnen optreden als gevolg van andere plannen of projecten die in de omgeving van het plangebied uitgevoerd (gaan) worden. Er zijn geen plannen of projecten in de omgeving bekend die gevolgen hebben voor dezelfde lokale populatie(s) van de betrokken soort(en). Van negatieve cumulatieve effecten is geen sprake.

Op grond van het vorenstaande zijn wij van mening dat de voorgestelde maatregelen, met inachtneming van de voorschriften, voldoende zijn om negatieve effecten te voorkomen dan wel tot een minimum te beperken. De werkzaamheden leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de heikikker, de poelkikker en de rugstreeppad.

Samenhangende besluiten

Bij deze beoordeling is uitsluitend gekeken naar mogelijke effecten op de heikikker, de poelkikker en de rugstreeppad op basis van de aangeleverde informatie. Er kunnen nog andere bepalingen van kracht zijn, op grond waarvan vergunningen, toestemmingen of meldingen benodigd zijn om de gevraagde activiteiten te kunnen uitvoeren. Kijk voor meer informatie op: <https://omgevingswet.overheid.nl/checken>.

Conclusie

Op grond van het vorenstaande is de zekerheid verkregen dat de aanvraag voldoet aan het toetsingskader dat betrekking heeft op de in de aanvraag opgenomen flora- en fauna-activiteit en beschermde soorten, zodat de aangevraagde omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder g, van de Omgevingswet wordt verleend. Aan deze omgevingsvergunning zijn voorschriften verbonden. De omgevingsvergunning treedt vanwege spoedeisende omstandigheden in werking vanaf de dag na bekendmaking en is geldig tot en met 31 december 2027.

Appendix 1. Tijdelijk compensatiegebied

Figuur 6.1: Locaties van de mitigatiegebieden ten noorden en oosten van het plangebied